

SEZNAM VYOBRAZENÍ

(Data v popisu jednotlivých ukázek se vztahují k době vzniku rukopisu, nikoliv k době vzniku památky)

1. Staroslověnské evangelium Matoušovo z kodexu Zografského

Rukopis Veřejné knihovny Saltykova-Ščedrina v Leningradě, z 11. století. Skutečná velikost 18 × 12,5 cm. Snímek folia s textem evangelia Matoušova (5, 21-32), otištěného zde v přepise na straně 40.

2. Kyjevské listy

Rukopis knihovny Akademie věd v Kyjevě, z poloviny 10. stol. Sedm pergamenových lístků ve skutečné velikosti 15 × 11,5 cm. Snímek začátku zlomku, otištěného zde v přepise a v překladu na straně 42.

3. Život svatého Václava — rusko-církevněslovanská redakce — text Vostokovův

Rukopis Leninovy knihovny v Moskvě, sign. 436, ze 16. stol. Skutečná velikost 20 × 15 cm. Snímek folia 54b a 55a se začátkem legendy, otištěné zde v překladu na straně 54.

4. Umučení svatě Ludmily (Fuit in provincia Bohemorum)

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. VI E 4b, ze 14. stol. Skutečná velikost 25,5 × 17 cm. Snímek folia 267b se začátkem legendy otištěné zde v překladu na straně 59.

5. Kosmas podle kresby v Lipském rukopisu Kroniky české

Podle rukopisu Universitní knihovny v Lipsku, č. 4713, ze 13. stol. Je připojena v tomto rukopisu s nápisem „Cosmas decanus“ jako domnělé vyobrazení autora Kroniky. Reprodukce je provedena podle novodobé rytiny.

6. Kosmova Kronika česká; zápis v rukopisu zvaném Codex giganteus

Rukopis Královské knihovny ve Štokholmu, sign. Cod. Ms. 1, Nemv. fol. maxim. fol. 312, z první čtvrtiny 13. stol. Skutečná velikost 90 × 49 cm. Snímek části prvního sloupce na foliu 294a (zmenšeno) se začátkem Kosmovy kroniky. Téměř metrový kodex českého původu je zvláštností mezi středověkými knihami svým formátem i úpravou. Je vyzdoben řadou iniciál se symetrickou ornamentální kompozicí do kruhu a vyniká i jako doklad vyspělé písařské techniky.

7. Kázání na svátek svatého Vojtěcha z Opatovického homiliáře

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. III F 6, ze 12. stol. Skutečná velikost 22 × 15 cm. Snímek folia 31a s ukázkou textu, otištěnou zde v překladu na straně 85.

8. Kristus v majestátu z rukopisu Augustinova spisu *De civitate Dei*

Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. A 7, z doby kolem poloviny 12. stol. Skutečná velikost 39,5 × 28 cm. Snímek reprodukuje celostránkovou vstupní ilustraci na foliu 1b představující symbolisované nebeské město sevřené architekturou, kterému vévodí Bůh světovládcce v mandorle na oblouku duhy se symboly Syna a Ducha sv. Kolem jsou andělé, symboly evangelistů a patriarcha Job s personifikovanou boží moudrostí. Iluminátor tohoto rukopisu, patrně Čech, vyhradil i Čechům zvláštní místo v božím městě (vpravo dole pod nápisem *Boemenses*). Rukopis *De civitate Dei* je jedním z nejdůležitějších našich památek, už proto, že lze prokázat jeho český původ v této rané době rozvoje našeho iluminátorského umění.

9. Ukřižování ze žaltáře kláštera Ostrovského

Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. A 57/1, z doby kolem roku 1200. Skutečná velikost 30,4 × 20,3 cm. Snímek podle folia 46b s námětem ukřižování obvyklým v misálech. Rukopis, jak dokládá jeho kalendář i způsob malby, vznikl nepochybně v Čechách, avšak ve stylu barevně bohatosti se projevuje vliv výtvarného okruhu salcburského. – Viz z téhož rukopisu reprodukci č. 15.

10. Navštívení hrobu ze svatojirského breviáře

Rukopis Národní a univerzitní knihovny v Praze, sign. VI E 13, z rozhraní 12. a 13. stol. Skutečná velikost 22 × 15 cm. Snímek strany 3 s textem ukázky velikonočního obřadu, otištěné zde v překladu na straně 87.

11. Hospodine, pomiluj ny, Svatý Václave a Buoh všemohúcí z milíčovského sborníku modliteb.

Rukopis Národní a univerzitní knihovny v Praze, sign. XVII F 30, z 80. let 14. stol. Skutečná velikost 21 × 15 cm. Sborník je největším souborem staročeské duchovní lyriky 14. stol. Nazývá se obvykle milíčovským, protože obsahuje některé modlitby Milíčovy a také jeho celkové uspořádání bylo podníceno milíčovským kultem modlitby a písně. – Snímek folia 96a s textem ukázek, otištěných zde na straně 108, 109 a 420.

12. Hospodine, pomiluj ny z graduálu kostela Panny Marie Sněžné

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. XII A 1, první část z druhé poloviny 14. stol., druhá z roku 1473. Skutečná velikost 58 × 41 cm. Snímek folia 219b (z mladší části rukopisu) s textem písně, otištěným zde na straně 108.

13. Iniciála A ze slovníku *Mater verborum*

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. X A 11, z první poloviny 13. stol. Skutečná velikost 50 × 34 cm. Snímek celostránkové vstupní iniciály A na foliu 1b středověkého naučného slovníku. Kodex českého původu, bohatě a hodnotně zdobený, slučuje ohlasy pozdně románského slohu durynsko-saského směru s přímějšími zásahy byzantských vlivů. Uvedená miniatura je dokladem bohaté románské ornamentiky sestávající z palmet, polopalmet, zvířecích i figurálních motivů, navzájem se prolétajících.

14. Část vyobrazení z legendy o svatém Václavu v Liber depictus

Rukopis Národní knihovny ve Vídni, č. 370, z doby kolem poloviny 14. stol. Skutečná velikost 34 × 25 cm. Snímek folia 37b se scénou Václavova zavraždění. – Liber depictus je největší český dochovaný obrázkový sborník, obsahující řadu legend o různých světcích ve zpracování podobném, jako jsou ve Velislavově bibli představeny scény biblické. Kresby ve sborníku jsou dílem několika zručných kreslířů-specialistů, kteří v souhlase s dobovými představami a zvyklostmi promítali legendární děj do života své doby, jak o tom svědčí na př. obleky osob, vyobrazení bitev atd. Celý sborník byl patrně vytvořen na objednávku pro klášter Panny Marie v Krumlově, kde byl dlouho chován.

15. Slovo do světa stvoření z kodexu Ostrovského

Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. A 57/1, z doby kolem roku 1200 (viz zde již č. 9), zápis citované skladby z let 1260-1290. Skutečná velikost 30,4 × 20,3 cm. Snímek folia 8b, kde je text skladby (s vynechaným místem pro iniciálu S) napsán mezi latinskými záznamy; otištěno zde na straně 109.

16. Bitva z Liber depictus

Popis rukopisu je v pozn. k č. 14. — Snímek obrázku na horní polovině folia 116a s částí bitevní scény.

17. Alexandreida — zlomek Svatovítský

Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. N 10, ze začátku 15. stol. Skutečná velikost 30,5 × 20 cm. Snímek folia 159a s textem ukázky, otištěné zde na straně 117.

18. Dalimilova kronika — rukopis Cambridžský

Rukopis knihovny Trinity College v Cambridgi, sign. O. 7. 38, z poloviny 14. stol. Skutečná velikost 15 × 10,7 cm. Snímek folia 1a se začátkem textu, otištěného zde na straně 153.

19. Dalimilova kronika — zlomek Hanušův

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII J 17 č. 1, z první poloviny 14. stol. Skutečná velikost 17 × 22 cm. Snímek kapitoly o Oldřichovi a Boženě, otištěné zde na straně 171.

20. Dalimilova kronika — rukopis Lobkovický

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XXIII G 87, z první poloviny 15. stol.; původně byl uložen v roudnické knihovně lobkovické. Skutečná velikost 13 × 9 cm. Snímek folia 28a s obrázkem svatého Vojtěcha.

21. Legenda o apoštolicích — zlomek Šafaříkův

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. 1 Ac 49, ze začátku 14. stol. Skutečná velikost 24,6 × 15,2 cm. Snímek s textem o životě apoštolů Marka, Filipa a Petra, otištěným zde na straně 186.

22. Jidáš — zlomek Musejní (Paterův)

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. I Ac 51, ze začátku 14. stol. Skutečná velikost 27 × 18,5 cm. Snímek první strany zlomku s textem, otištěným zde na straně 203.

23. Abatyše Kunhuta s lektorem a písařem na prvním listě t. zv. Passionálu abatyše Kunhuty

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XIV A 17, z doby kolem roku 1320. Rukopis býval majetkem kláštera Svatojirského. Skutečná velikost 29,5 × 25 cm. Snímek folia 1b s obrazem abatyše Kunhuty v ozdobné arkádě, nad níž jsou tři značky: královský, svatojirský a svatováclavský. Kunhuta (1265-1321, dcera Přemysla II.) přijímá knihu od lektora Koldy z Koldic, autora některých částí tohoto Passionálu (ukázky z jeho díla jsou v tomto Výboru na str. 233n). Za ním klečí písař díla, kněz Beneš. — Passionál je ojedinělé dílo ve vývoji české knižní malby v první polovině 14. stol. Tento obraz i další ukázky výzdoby Passionálu (srov. č. 26 a 27) dokládají monumentální citění tou dobou neobvyklé. Největší autorův přínos tkví v překonávání lineárnosti v knižní malbě a ve směřování k dramatickosti.

24. Kunhutina modlitba z breviáře abatyše Kunhuty

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. VII G 17d, ze začátku 14. stol. Rukopis býval majetkem kláštera Svatojirského. Skutečná velikost 17 × 12,5 cm. Snímek folia 146b se začátkem ukázky, otištěné zde na straně 212.

25. Antifonář královny Elišky Rejčky

Rukopis Státního archivu v Brně, sign. FM 7, z doby kolem roku 1320. Skutečná velikost listu 45 × 32 cm. Snímek folia 112b s charakteristickými iniciálami. Soubor osmi rukopisů liturgického obsahu, věnovaných Eliškou Rejčkou (1286-1336, manželkou českých králů Václava II. a Rudolfa I.) klášteru Panny Marie na Starém Brně, je dokladem vysoké úrovně české písařské a iluminátorské ornamentální práce počátkem 14. stol. Ornamentální iniciály a výběhy v okrajích stran, čerpající z filigránního ornamentu typického pro počátek 14. stol., prozrazují mnoho souvislostí s různými slohovými celky západoevropské knižní výzdoby. Ornamentální prvky se na mnoha místech přibližují tvarům odpozorovaným z přírody a jsou provázeny droleriiemi s motivy zvířecími i figurálními. Rukopisy královny Rejčky patří ve své slohové složitosti a mnohotvárnosti k nejzajímavějším dílům gotické knižní výzdoby.

26. Kolda z Koldic, Parabola o statečném rytíři z t. zv. Passionálu abatyše Kunhuty

Popis rukopisu je v poznámce k č. 23. — Snímek folia 3b s textem Paraboly a ilustrační výzdobou k ní v šesti výjevech. Text Paraboly je zde otištěn na str. 233.

27. Tři Marie u prázdného hrobu Kristova z t. zv. Passionálu abatyše Kunhuty

Popis rukopisu je v poznámce k č. 23. — Snímek detailu výzdoby na foliu 14a (zvětšeno; skutečná velikost folia 29,5 × 25 cm).

28. Petr Žitavský, Kronika Zbraslavská

Rukopis Městského a okresního archivu v Jihlavě, sign. I 81, z doby kolem roku 1393. Skutečná velikost 45 × 30 cm. Snímek folia 1b s iniciálkou zobrazující krále Václava II. na začátku předmluvy. Překlad částí kroniky je zde otištěn na str. 238n.

29. Mastičkář — zlomek Musejní

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. 1 Ac 55, z doby kolem poloviny 14. stol. Skutečná velikost 16 × 12,5 cm. Snímek folia 1b s textem ukázky, otištěné zde na straně 249.

30. Kováři a hudebník z Musejního (Krumlovského) sborníku náboženských traktátů

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. III B 10, z počátku 15. stol. Skutečná velikost listu 31 × 21 cm. Snímek miniatury na straně 53 (zvětšeno) s ilustrací k biblickému výjevu. Celý rukopis je zároveň bohatým souborem iluminací, v nichž se jeví realistické tendence iluminátora. Dokládá to, podobně jako v jiných rukopisech, způsob zobrazování jednotlivých biblických výjevů, pojatých jako scény z každodenního života (srov. i č. 32, 60, VI).

31. Desatero kázanie božie — Hradecký rukopis

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XXIII G 92, ze sedmdesátých let 14. stol. Skutečná velikost 11,3 × 8,5 cm. Snímek folia 108a s textem sedmého příkázání, otištěným zde na straně 307.

32. Soudce z Musejního (Krumlovského) sborníku náboženských traktátů

Popis rukopisu je v poznámce k č. 30. — Snímek miniatury na straně 137 (zvětšeno).

33. Závěr satiry O konšelích nevěrných a začátek bajky O liščě a o čbánu — Hradecký rukopis

Popis rukopisu je v poznámce k č. 31. — Snímek folia 130a s textem částí skladeb otištěných zde na straně 323 a na straně 332.

34. Podkoní a žák

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII F 50, z doby kolem roku 1409. Skutečná velikost 21 × 15,5 cm. Snímek folia 19a se začátkem ukázky, otištěné zde na straně 335.

35. Část vyobrazení z legendy o svatém Prokopu z Liber depictus

Popis sborníku je v poznámce k č. 14. — Snímek folia 70b s vyobrazením svatého Prokopa, jak rozdává svůj majetek chudým a jak vyhání ďáblы z jeskyně.

36. Legenda o svaté Kateřině

Rukopis Státního archivu v Brně, č. 555, z druhé poloviny 14. stol. Skutečná velikost 15 × 10 cm. Rukopis byl původně v majetku rožmberské knihovny, za třicetileté

války ukořistěn Švédý a byl objeven teprve v 19. stol. ve Štokholmu, odkud byl vrácen zpět. – Snímek folia 45a (zvětšeno) s pasáží obsahující symboliku barev; zde otištěno na straně 378.

37. Bitevní scéna z Velislavovy bible

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XXIII C 124, z doby kolem 1340. Skutečná velikost 30,7 × 24,5 cm. Snímek horní poloviny folia 70b s ilustrací k biblickému výjevu pronásledování Izraelských faraonem (Exodus 14,6-7). Dílo je ukázkou obrázkových biblí, v nichž je hlavní důraz položen na obrazové vyjádření biblického textu, kdežto slovo je pouze vysvětlujícím doprovodem. Velislavova bible dokládá tento druh knižní malby, v té době často řemeslné povahy, i v Čechách. Hodnota obrázků, provedených technikou kolorované kresby, je i v tom, že při zobrazení biblických scén vycházejí z pozorování současného života. Výtvarné uplatnění soudobého šatu, výzbroje a pod. svědčí o realistických tendencích gotické knižní malby.

38. Závišova píseň

Rukopis Státního archivu v Třeboni, sign. A 4, z druhé poloviny 15. stol. Skutečná velikost 16 × 10,5 cm. Snímek folia 396b se začátkem skladby, otištěné zde na straně 394.

39. Dívka s ledňáčkem a král Václav IV. s lazebníci z bible krále Václava IV.

Rukopis Národní knihovny ve Vídni, sign. 2759-61, z konce 14. stol. Ukázky dvou zvětšených detailů z okrajové výzdoby šestidílné bible krále Václava IV. (zvětšeno). – Přepychově vyzdobený německý překlad bible, vzniklý v Čechách prací skupiny ilustrátorů, je vyvrcholením české knižní malby, která se v druhé polovině 14. stol. vypracovala k osobitému projevu. Text je vyzdoben iniciálami a miniaturami, okraj stránek motivy květů, zvířat i lidí. Pojetí figur v obrázcích provázejících biblický text nebo i v okrajové výzdobě je proniknuto prvky realismu (srov. obrázek č. 41 a 50). Scény v okrajové výzdobě se opírají o bohatou tradici milostné lyriky; místy je možno hledat přímo narážky na krále Václava.

40. Píseň o Pravdě

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. 1 Ac 82, z 15. stol. Skutečná velikost 24 × 18 cm. Snímek začátku skladby, otištěné zde na straně 408; skladba je v tomto rukopisu dochována zlomkovitě.

41. Hudebníci z bible krále Václava IV.

Popis rukopisu je v poznámce k č. 39. – Snímek miniatury ze IV. svazku (2. díl sign. 2761) na foliu 81a provázející biblický výjev (zvětšeno). Pojetí biblické scény jako výjevu ze středověkého života nám umožňuje poznat několik soudobých hudebních nástrojů.

42. Jezukriste, štědrý kněže

Rukopis knihovny kláštera ve Vyšším Brodě, nyní Státní vědecké knihovny Zdeňka Nejedlého v Českých Budějovicích, č. 42, z doby po roce 1410. Skutečná velikost 21 × 14,5 cm. Snímek folia 5b s textem skladby bez notace, otištěné zde na straně 421.

43. Doroto, panno čistá
Popis rukopisu je v předcházející poznámce (č. 42). – Snímek folia 162b s notovaným zápisem skladby, otištěné zde na straně 429.
44. Sekvence Domaslavova o božím těle z misálu Dražického
Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. XIII B 9, ze začátku 14. stol. Skutečná velikost 33,5 × 23 cm. Snímek folia 368b se začátkem skladby, otištěné zde v překladu na straně 437.
45. Kato
Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. D 84, z druhé poloviny 14. stol. Skutečná velikost 20 × 15 cm. Snímek folia 68b s ukázkou textu, otištěného zde na straně 475.
46. Smil Flaška z Pardubic, Nová rada
Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. II F 9, z 15. stol. Skutečná velikost 20,2 × 14,5 cm. Snímek folia 156b se začátkem skladby, otištěným zde na straně 498.
47. Život svatého Jiří ze staročeského Passionálu
Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. III D 44 (Passionál B), z druhé poloviny 14. stol. Skutečná velikost 24,5 × 18,5 cm. Snímek strany 224 se začátkem skladby, otištěné zde na straně 527.
48. Úvodní kresba k Životům svatých Otců
Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII D 36, ze začátku 15. stol. Skutečná velikost 29 × 20 cm. Snímek folia 2b s kolorovanou perokresbou, která patřila k původní úpravě kodexu a je úzce spjata s tematikou knihy.
49. Život Krista Pána
Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII A 9, z druhé poloviny 14. stol. Skutečná velikost 24,5 × 18,5 cm. Snímek folia 27a se začátkem kapitoly O postúpení Ježíšovu do Ejipta, otištěné zde na straně 535.
50. Bitevní scéna z bible krále Václava IV.
Popis rukopisu je v poznámce k č. 39. – Snímek miniatury z I. svazku (sign. 2759) na foliu 174b. Ilustrace k biblickému výjevu, přenesenému v autorově představě do středověké současnosti, nás seznamuje se středověkou výzbrojí.
51. Štilfríd
Rukopis Státního archivu v Brně, Beckova sbírka č. 47, ze 16. stol. Skutečná velikost 22 × 16 cm. Snímek začátku skladby, otištěné zde na straně 554.
52. Tkadleček
Rukopis Strahovské knihovny v Praze, sign. DG III 7, z 15. stol. Skutečná velikost 33 × 21,5 cm. Snímek folia 247a se začátkem jedenácté kapitoly, otištěné zde na straně 568.

53. Vlastní životopis Karla IV.

Rukopis Státního archivu v Brně, sign. R IV 17, z doby kolem roku 1400. Skutečná velikost 31,2 × 20,2 cm. Snímek strany 335 se začátkem třetí kapitoly staročeského zpracování, otištěné zde na straně 613.

54. Mapa světa z Kroniky Vavřince z Březové

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII F 47, ze začátku 15. stol. Skutečná velikost 21,5 × 16 cm. Snímek folia 27a s mapou světa.

55. Cestopis t. zv. Mandevillův

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. II C 10, z doby kolem roku 1445. Skutečná velikost 30 × 21,5 cm. Snímek folia 10b s textem dvacáté kapitoly, otištěným zde na straně 621.

56. Marko Polo, Milion

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. III E 42, z druhé poloviny 15. stol. Skutečná velikost 21 × 14,5 cm. Snímek folia 81a se začátkem kapitoly O vlasti Ardandam, otištěné zde na straně 624.

57. Kronika Františka Pražského

Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. G 5, z doby kolem poloviny 14. stol. Skutečná velikost 34,1 × 26,3 cm. Snímek folia 160b se začátkem kapitoly o biskupu Janovi z Dražic, otištěné zde v překladu na straně 630.

58. Hlaholský zlomek staročeského Komestora

Rukopis Archivní školy v Praze, ze začátku 15. stol. Původní velikost 34 × 28 cm, nyní jsou okraje listů značně seřiznuty. Snímek folia 2b s textem otištěným zde v přepise na straně 650.

59. Ráj duše

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII A 19, z roku 1383. Skutečná velikost 21 × 15 cm. Snímek folia 3b se začátkem kapitoly O trpědnosti, otištěné zde na straně 657.

60. Zrcadlo člověčího spasenie

Popis rukopisu je v poznámce k č. 30. – Snímek strany 4 s textem otištěným zde na straně 673.

61. Tomáš ze Štítného, Knížky šestery

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII A 6, z roku 1376. Skutečná velikost 30 × 21 cm. Snímek folia 83a se začátkem oddílu Pánóm, otištěným zde na straně 688. – Thematika Knížek šesterych byla podnětem pro ilustrátora k bohaté výzdobě rukopisu miniaturami (srov. i č. VII).

62. Alegorické zobrazení šesti měsíců v breviáři velmistra Lva

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVIII F 6, z roku 1356. Skutečná velikost listu $26,5 \times 19$ cm. Snímky šesti zvětšených detailů z výzdoby jednotlivých listů Kalendaria, které je součástí breviáře, u měsíců ledna, března, května, července, října a prosince. Soubor těchto miniatur, patřících k charakteristickým dokladům rozvoje českého ilumináčního umění v druhé polovině 14. století, byl předchůdcem Mánesových maleb na staroměstském orloji.

63. Štítenský sborník zvaný Jezuitský

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. XVII C 18, z roku 1463. Skutečná velikost $31,5 \times 22$ cm. Snímek folia 69a se začátkem Řeči o učených, otištěné zde na str. 720.

64. Štítenský sborník zvaný Opatovický

Rukopis knihovny Národního musea v Praze, sign. III B 7, z 15. stol. Skutečná velikost 30×20 cm. Snímek se začátkem ukázky *Že j' rozdiel veliký mezi pannami a ženami*, otištěné zde na str. 724.

65. Jan z Holešova, Výklad písně Hospodine, pomiluj ny

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. III D 17, z konce 14. stol. Skutečná velikost $29,5 \times 21$ cm. Snímek folia 15a se začátkem Výkladu; srov. zde na str. 738.

66. Středověký písař z rukopisu latinských náboženských traktátů

Rukopis Národní a universitní knihovny v Praze, sign. V B 4, z doby kolem r.1373. Skutečná velikost $29,5 \times 22$ cm. Snímek perokresby na foliu 1a.

67. Michal Pražský, O vládě knížat

Rukopis Kapitulní knihovny v Praze, sign. G 12, z roku 1387. Skutečná velikost $31 \times 22,8$ cm. Snímek folia 103b se začátkem ukázky, otištěné zde v překladu na str. 760.

68. Bartoloměj z Chlumce, Glosář

Rukopis Kapitulní knihovny v Bratislavě, č. 50, z konce 14. stol. Skutečná velikost 29×22 cm. Snímek folia 192b s částí textu, otištěného zde na str. 768.

69. Zakládací listina kapituly litoměřické

Originál v litoměřické kapitule, asi z r. 1057, český přípisek na rubu listiny ze začátku 13. stol. Skutečná velikost $23,1 \times 41$ cm. Snímek listiny a českého přípisu, otištěného zde na str. 775.

70. Kniha rožmberská

Rukopis Státního ústředního archivu v Praze, sign. A 17, z druhé poloviny 14. stol. Skutečná velikost $27 \times 21,5$ cm. Snímek strany 34 s textem ukázky, otištěné zde na str. 778.

71. Listina krále Václava IV. z roku 1395

Originál ve Státním ústředním archivu v Praze, velikost 32 (-8) × 57 cm. Přepis je zde otištěn na str. 801.

72. Práva zemská česká Ondřeje z Dubé

Rukopis archivu hlavního města Prahy, č. 1864, z první čtvrtiny 15. stol. Skutečná velikost 33,6 × 23,7 cm. Snímek folia 1a s textem, otištěným zde na str. 805.